

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Nogle Lynskud fra Aarsmødet

Det er naturligt, at dette Nummer af »Slægtsgaarden« først og fremmest er viet det overordentligt vellykkede Aarsmøde paa Hindsgavl med følgende Udflugt til nogle af Fyns smukkeste Egne, Besøg i Slægtsgaarde, paa Erholm og Afslutning i Odense. Paa ovenstaaende Billede ses yderst til venstre den graanende Digter Olaf

Andersen, der gav Mødet et fornemt, kulturelt Indslag, spejdende ud over Røjlelandet. I Midten foroven Bilkortegen i Neverkær Enge, derunder nyder Deltagerne Udsynet fra Baaring Bakke. Til højre siger Gaardejer Aage Rasmussen, Kærbyholm, noget om sin gamle Gaard.

SLÆGTSGAARDEN

Udkommer hveranden Maaned.

Redigeret af Ib Paulsen.

Carit Etlarsvej 32, Odense.

FORENINGEN TIL BEVARELSE AF DANSKE SLÆGTSGAARDE

Kontor: Købmagergade 67-69, København K.
Kontoret aabent hver Dag fra Kl. 10-15. Tlf. Byen 9433.

Alle Breve til Foreningen sendes til Kontoret,
Artikler til Bladet til Redaktøren.
Andet samt private Forespørgsler til Formanden.
Forespørgsler ang. Undersøgelser af enhver Art
bedes rettet til Slægtsgaards-Arkivet.

»SLÆGTSGAARDS-ARKIVET«

Adresse: Dansk Folkemindesamling, Det kgl. Bibliotek,
København K. Tlf. Minerva 111.
Leder: Mag. art. Hans Ellekilde og Arkivar P. K. Hof-
mansen. P. K. Hofmansen træffes personlig Tirsdag,
Onsdag og Fredag Kl. 14-16.

Landsbestyrelsen:

Civilingeniør, Gaardejer H. M. Markersen, R., Rødby
(Formand).
Gdr. Jens Jensen, Sode pr. Hejsager (Næstformand).
Gdr. Jørgen Petersen, Thorsgaard, Gislinge.
Gdr. N. Slemming, Hammelev pr. Grenaa.
Proprietær Bengt Bjergskov, Rosenlund pr. Kølstrup.
Parcl. Niels Larsen, Veddinge pr. Faarevejle.
Hofjægermester Cederfeld de Simonsen, Erholm pr.
Aarup.
Propr. Chr. Lybye, Haldborg pr. Skive.
Gdr. Ths. B. Thomsen, Ulsted.
Gdr., Sognefoged Grøntved, Mygdal pr. Hjørring.
Gdr. L. M. Jørgensen, Krusegaard pr. Hasle.

Foreningens juridiske Konsulent:

Sagfører, cand. jur. M. Hesselbjerg, Hillerød.

Kontorets Leder:

Kontorchef K. Nielsen.

Foreningens Revisor:

Statsaut. Revisor Kr. Foged, København.

Trykkeri:

Andelsbogtrykkeriet i Odense.

Den Sjællandske Bondestands Sparekasse

Hovedkontor: Vester Voldgade 107
København V.

De 2 Hovedregler

for 1. Kl. Mælk er

HYGIEJNE — AFKØLING

Vi har Hjælpemidlerne:

HAKA elektr. Vandvarmere
Blegessens til Desinfektion
Malkeklude
Staldkølere til enhver Kapacitet
Malkespande
Sier, Vatfiltre etc.

Levering kan ske gennem Mejeriet

De danske Mejeriers Fællesindkøb

St. Kongensgade 110 . København K.

Creditkassen for Landejendomme i Østifterne

(Landcreditkassen)

Anker Heegaardsgade 4 . København

Laan mod 1. Pr. i Landbrug, Skov- og Havebrug samt Grundforbedringslaan
Kasseobligationer kan noteres paa Navn og kan indskrives

SLÆGTSGAARDEN

Medlemsblad for Foreningen til Bevarelse af danske Slægtsgaarde

Nr. 60

JUNI

1952

LIDT *Stof* TIL EFTERTANKE

I DETTE DET FØRSTE NUMMER af vort Blad efter det saa stort besøgte Aarsmøde paa Fyn kan der være Grund til at resumere Indtrykkene. Hvad der detaillere skete paa Aarsmødet, vil Læseren faa omhyggeligt Referat af inde i Bladet, og vi er tilbøjelige til at tro, at der derefter hos den enkelte vil udkrystallisere sig den Opfattelse, som her skal komme til Orde.

Det var et godt Aarsmøde og af mange Grunde.

Det viste, at Afstand ingen Rolle spiller, naar Interessen for en Ting er til Stede. Det blev vort hidtil største Aarsmøde. Det viste ogsaa, at Praxis til Bevarelse af gamle Gaarde i Slægtens Eje gaar fortrinligt og naturligt Haand i Haand med den dybtstræbende kulturelle Interesse, som er Baggrund for ethvert sundt Forsøg paa at knytte Fortid og Nutid sammen. Alt klappede til Klokkeslet, men intet formede sig stift. Man erfarede, at Hovedbestyrelsen og Amtsrepræsentanterne arbejder godt; at der sker noget; at der stadig kommer nye Medlemmer til; at vore faglige og videnskabelige Medarbejdere hænger i med godt Humør og at Slægtsgaardsfolk har det dejligt, naar de er sammen.

* * *

MEDVIRKENDE til den store Forsamlings hyggelige Samvær var den lille praktiske Anordning, som havde sin Debut sammen med Emblemet, en Etiket, som kort præsenterede Manden og hans Hjemsted. Det friede Delta-gerne for megen Navnenævnelser og mange Kvaler for at huske, hvem den og den var.

Arrangørerne fik mange Blomster i Knaphullerne. De havde fortjent dem.

Paa dette Aarsmøde kom den store Fællesfølelse, som er Forudsætningen for, at man effektivt kan løfte i Flok, klart til Udtryk. Man har Lov til at opfatte den som et lyst varslende Tegn for vor Forenings Fremtid. Bestyrelsen kan notere

den Enstemmighed, som kom til Orde ved Genvalg som en stærk og god Tak for et godt Arbejde. Det er en uvurderlig Styrke at kunne arbejde videre med den Sikkerhed i Ryggen.

Aarsmødets gode Stemning satte sin smukkeste Blomst ved Afslutningen i Odense, hvor — som det fremgaar af Referatet nogle Sider omme — mange tog Ordet for at give Udtryk for Taknemmelighed og Tryghedsfølelse ved det Arbejde, Foreningen udfører.

* * *

IKKKE UVÆSENTLIGT, naar Tanken gaar tilbage til de to Dage i Maj, er det, at vi denne Gang kan glæde os over en større Presse, end det længe har været Tilfældet ved et Aarsmøde. Det er strømmet ind med Udklip fra hele Landet med Omtaler af Forhandlingen og Nævnelse af Foreningens Maal. Hvad gør det saa, at en Trykfejl et Sted ansætter Medlemstallet til 400, naar det i samme Aandedrag læses, at *det steg med 1000 sidste Aar. Vi er 4000, og vi vil blive mange flere.* Den Presse-Service, dette Aarsmøde har medført, er af den største propagandistiske Værdi for Foreningen. Af samme Art var den store Udsendelse sidste Maaned om sønderjydske Fri- og Slægtsgaarde. Der synes at være Tegn i Sol og Maane til, at Interessen for Slægtsgaardsforeningens Arbejde er i spillevende Vækst ogsaa langt udenfor Slægtsgaardsfolkens egne Rækker.

Det opmuntrer til Arbejdet og det stiller Krav til den enkelte.

Hver især maa vi hænge i for at drage saa mange som muligt med i Arbejdet. Tegn nye Medlemmer! Send Stof til Bladet! Hjælp med at skaffe Annoncer! Det gaar godt, men det kan gaa endnu meget finere!

Lad os ved Aarsmødet paa Møn næste Aar hver især møde i Forvisning om, at vi har taget et Nap med og et Nap, der kunde mærkes . . .

Hidtil største Aarsmøde

I SLÆGTSGAARDS-FORENINGEN

**To gode Dage paa Fyn med aktuel Problemdebat
og rige paa Indtryk.**

Over 200 Deltagere drog hjem med stort Udbytte.

Nær 1000 nye Medlemmer.

DANSK SLÆGTSGAARDSFORENING'S Aarsmøde paa Hindsgavl i Dagene Lørdag den 24. og Søndag den 25. Maj med Afslutning Søndag Aften i Odense fik et straalende Forløb, saavel vejmæssigt som hvad Tilslutning angaar. Det blev Slægtsgaardsforeningens hidtil største Aarsmøde med over 200 Deltagere. Ved 13,30—14 Tiden var Tilstrømningen til Hindsgavl, foran hvilket de nordiske Flag som sædvanlig vajede, begyndt, og fra Minut til Minut gik det Slag i Slag. Da alle var fremme, gik man til Kaffebordene, hvor Repræsentanten for Assens Amt, Medlem af Ordningsudvalget, Gaardejer A. Nielsen, Gadstrup, bød velkommen til Fyn.

Mens Damerne under Ledelse af Digteren Olaf Andersen foretog Sejltur Fænø rundt — den blev i alle Henseender vellykket — samledes Repræsentanterne i Hindsgavls Foredrags-sal, hvor Formanden, Gaardejer, Civilingeniør H. M. Markersen, bød velkommen med nogle Ord om den gode Aarstid, paa hvilket Mødet holdes og med nogle smukke Ord om Danmark og vor Konge. Formanden udbragte et nifoldigt Leve og man sang »Kong Kristian«, hvorefter Markersen gav Udtryk for Haabet om et frugtbart Møde, der vil kunne huskes med Glæde blandt de snart mange i Rækken. Statsautoriseret Revisor Kr. Foged, København, blev Ordstyrer og Kontorchef Nielsen Protokolfører, hvorefter Markersen udtalte smukke Mindeord for de to afdøde Medlemmer, Gaardejer Johs. Grønbeck, Bornholm, der var Medlem af Hovedstyrelsen, samt Repræsentanten for Lolland-Falster, Gaardejer Jørgensen, Troelsby Arvegaard, Sølsted. Enkelte Amter glimrede ved deres Fravær, men det gør de næppe til næste Aar, naar dette Aarsmødes Ry har naaet at brede sig.

Flest mulige Slægtsgaarde en Værdi for Samfundet

I sin Beretning for det sidste Aars Virksomhed trak Gaardejer, Civilingeniør H. M. Markersen indledningsvis Linjerne op for Medlemsskab i Slægtsgaardsforeningen. Medlemmer kan enhver god dansk Borger, Mand som Kvinde, blive, men aktive Medlemmer kun Ejere af Slægtsejendomme, som i mindst 100 Aar og i mindst tre Generationer har været i Slægtens Eje. Formanden fortsatte:

En og anden kan maaske være fristet til at spørge, om Slægtsgaardsejerne anser sig for mere værdifulde end andre Ejere af danske Landbrug og om Aarsagen til Stiftelse af en saa eksklusiv Forening. Svaret herpaa er, at Ejere af Slægtsgaarde selvfølgelig ikke anser sig for bedre end andre Landbrugsejere — de haaber paa at kunne regnes for lige saa gode — men at Ejere af danske Slægtsgaarde mener, at de igennem en Slægtsgaardsforening kan faa Mulighed for til hele den danske Befolkning at kunne sige, at de anser det ikke alene for gavnligt at arbejde for Bevarelse af nuværende Slægtsgaarde, men at der ogsaa bør arbejdes for, at der i Fremtiden kan skabes endnu flere.

Det er naturligt, at Ejeren af en Slægtsgaard ønsker Gaarden bevaret i Slægtens Eje, men et saadant Ønske har ingen Vægt, hvis ikke det slaas fast, at Slægtseje for Landejendomme er en Værdi for hele det danske Samfund.

Udfra Overbevisningen om, at dette er Tilfældet, er Slægtsgaardsforeningen stiftet og Formaålet med dens Arbejde givet.

Ifølge § 1 i Foreningens Love skal vi arbejde for bl. a.:

»at opnaa Lovgivningsmagtens Støtte til, at Slægtsgaardene forbliver i Slægtens Eje, navnlig ved Lovregler, der beskytter Slægtsgaardene mod unødvendig Ekspropriation, ved hensigtsmæssige Arvregler for Landejendomme, ved Lovregler, der skal hindre, at Landejendomme gøres til Genstand for Spekulation eller erhverves alene som Pengeanbringelse, og eventuelt ved en Slægtsgaardslovgivning, der skal sikre Ejendommens Bevarelse i Slægten, saa længe noget arveberettiget Medlem af denne har Vilje og Evne dertil.«

Forudsætningen for Arbejdet efter dette Program er, at hele den danske Befolkning faar Forstaaelse af og

lærer at indse, at Slægtsgaarde er en Værdi, naar de holdes udenfor Jordspekulation og derfor ikke overkapitaliseres.

I Henhold til ældgammel Bondetradition overdrages en Slægtsgaard til den Arving, som anses for bedst egnet til at drive Gaarden videre, og denne Arving faar Gaarden paa bedst mulige Vilkaar.

Der er ingen faste Regler for økonomiske Vilkaar for en Slægtsgaards Overdragelse til en Arving. Slægtsgaarde er Arvegaarde, der overdrages til Slægten, man kan sige efter uskrevne Love — alt under Hensyn til økonomiske Forhold for de enkelte Gaarde.

Disse ældgamle Traditionsregler er der taget Hensyn til i Bondearveloven, som tillader, at Ejeren af en Bondeggaard frit kan bestemme til hvilken Pris og til hvilken Arving, han ønsker at overdrage Ejendommen.

Denne Bondearvelov vil Slægtsgaardsforeningen arbejde for ikke alene at faa bevaret i fremtidige Arve love, men saadan at den kommer til at gælde for alle Ejere af Landbrug.

Naar en Slægtsgaardsejer, der har flere Arvinger, henvender sig til Slægtsgaardsforeningens Ledelse og spørger om, hvorledes han i sit Testamente skal forholde sig over for sine Arvinger med Hensyn til Arveforhold vedrørende Gaarden for ikke at øve Uret overfor nogen af Arvingerne, spørger vi ham om, *paa hvilke Vilkaar han selv arvede Gaarden. Den økonomiske Begunstigelse han selv fik, da han overtog Gaarden, er en Slægtsarv — noget han ikke selv har erhvervet. Hvis han ønsker Gaarden ført videre som Arve- og Slægtsgaard, bør den Begunstigelse, han selv fik, være ham en Retningslinie for de økonomiske Betingelser, hans Gaardarving bør have.*

Den tilsyneladende økonomiske Fordel, Gaardarvingen herved faar frem for de andre Arvinger, er en Slægtsarv, som overdrages ham og er altsaa ikke noget, som de øvrige Arvinger har Andel i.

Disse forholdsvis elastiske Traditionsregler — Regler efter uskrevne Love — for Slægts- og Arvegaarde er meget ældre end de Regler, som blev givet for Opretelse af de Majorater, som nu er ophævet.

Naar der i Danmark er saa mange Slægtsgaarde, som Tilfældet er, er Aarsagen, at de gamle Traditionsregler for Slægts- og Arvegaarde vedblivende hævdes i stort Omfang, og det er Slægtsgaardsforeningens Overbevisning, at det vil være til Gavn for vort Land, om disse gamle Arveregler ikke alene bevares, men ogsaa udvides til Anvendelse for saa mange danske Landbrug som muligt.

Naar Slægtsgaardsfolk i gamle Dage afgav Gaarden til en Arving, gik de paa Aftægt og blev som Regel boende paa Gaarden. I vor Tid ønsker gamle og unge helst at bo hver for sig, men dette kan ofte skabe Vanskeligheder i økonomisk Henseende.

PANTEOBLIGATION MED KONJUNKTURBESTEMT RENTE

Slægtsgaardsforeningen har arbejdet meget med Spørgsmaal om Panteobligationer med konjunkturbestemt Rente — noget som har stor Betydning baade af Hensyn til Aftægtsforhold og af Hensyn til Ordning af økonomiske Spørgsmaal for andre Arvinger end Gaardarvingen.

Foreningens Medlemmer kan faa Raad herom ved Henvendelse til Slægtsgaardsforeningens juridiske Konsulent, Sagfører M. Hesselbjerg, Hillerød.

Deltagerne fotograferet paa Erholm. Billedet kan bestilles paa Slægtsgaardskontoret og forsendes pr. Efterkrav. (Pris 3 Kr.).

EJENDOMSSKATTER

Som Følge af de store og stadigt stigende Ejendoms-skatter for Landejendomme — baade til Amt og Kommune — faar Slægtsgaardsforeningens Ledelse fra Tid til anden Forespørgsler fra Slægtsgaardsejere, om Foreningen ikke kan foretage sig noget i den Anledning. Det anføres, at særligt for Slægtsgaarde, som holdes udenfor økonomisk Spekulation, er Forholdet det, at Ejendomsskatternes Stigninger i Virkeligheden føles som Tvangsprioriteter, der paalægges Ejendommene. Det anføres ogsaa, at under nuværende bestaaende Love er det i Virkeligheden saaledes, at Ejendomsskatten kan stige saa meget, at en Landbrugsejendom ikke kan betale Skatten. Det anføres endvidere, at Ejendomsskatter paa Landbrugsejendomme tidligere i dansk Historie har været saa store, at Resultatet blev, at ingen vilde overtage Ejendommen for Skatterne. Dette skete for Eksempel efter Krigen med Svenskerne. Der er ogsaa sagt til os, at det er uforstaaeligt, at Kreditforeningen, Hypothekforeninger, Banker og Sparekasser — alle som laaner Penge i Landejendomme — ikke til Værn for Panterne fremsætter Protest imod Panternes Forringelse ved de stigende Ejendomsskatter.

Hertil maa svares, at de stigende Ejendoms-skatter for Landbrugsejendomme — til Amt og Kommune — maa anses for at være faretruende og Indgreb i privat Ejendomsret baade for Landbrugsejerne og for de, som har Pant i Ejendommene, men da saadanne Spørgsmaal let kan blive politiske, og da Slægtsgaardsforeningen ønsker at holde sig fri af Partipolitik, maa Slægtsgaardsforeningen lade disse Spørgsmaal gaa videre til Regering, Rigsdag og Pengeinstitutionerne.

FORENINGENS KULTURELLE OPGAVER

Foreningens kulturelle Opgaver er store og mange-sidige. De drejer sig bl. a. om Arbejdet for at bevare gode Traditioner, som er knyttet til Livet paa en Gaard med det Formaal, at det haarde Sæsonarbejde kan gaa med Liv og Lyst og paa en saadan Maade, at baade Ejer og Medhjælpere føler sig interesserede deri, Traditioner for, at ikke alene Gaardejeren, men ogsaa Medhjælperen skal føle, at Gaarden er deres Hjemsted.

Endvidere har Slægtsgaardsforeningen den Opgave paa bedste og billigste Maade at hjælpe med til, at en Slægtsgaardsejer kan faa Oplysninger om Slægts- og Gaardhistorie. Slægtsgaardsforeningen har igennem sit Arbejde fundet ud af, selvom kun ca. 8 pCt. af Ejere af dansk Landbrug er Slægtsgaardsejere — man kan ogsaa sige, at 8 pCt. er meget — at saa godt som alle Ejere af øvrige Landbrug enten er i Familie med Slægtsgaardsejere eller er Efterkommere af gamle Landbrugs-slægter.

Som Følge heraf har Slægtsgaardsforeningen udvidet det af Slægtsgaardsforeningen oprettede Slægtsgaardsarkivs Virksomhed til paa billigste Maade at foretage

Undersøgelser af Slægts- og Gaardhistorie til at omfatte Undersøgelser for alle danske Landbrug.

Slægtsgaardsforeningen har sat sig det store Maal efterhaanden at faa skabt et dansk Bondegaardsarkiv, som kan indeholde Slægts- og Gaardhistorie for alle danske Landbrug.

Det er klart, at en saadan Opgaves Løsning vil koste mange Penge — meget mere end Slægtsgaardsforeningen har Midler til. Foreningen har alligevel taget Opgaven op.

HJÆLP TIL SELVHJÆLP

Foreningens Slægtsgaardsarkiv arbejder paa den Maade, at enhver dansk Landbrugsejer igennem Slægtsgaardsforeningen kan faa foretaget Undersøgelser af Slægts- og Gaardhistorie paa billigste Maade, og med den økonomiske Støtte, Slægtsgaardsforeningen ser sig i Stand til at yde. — Hjælp til Selvhjælp. Det er klart, at Slægtsgaardsforeningen ikke ved egne økonomiske Midler kan løse denne Opgave, og derfor søger Foreningen at faa økonomisk Hjælp fra anden Side til Fremme af dette Arbejde.

Det kan meddeles, at Slægtsgaardsforeningen endnu ikke har faaet Tilsagn om økonomisk Støtte til Arbejdet med Undersøgelser af Slægts- og Gaardhistorie for danske Landbrugsejendomme, men det kan siges, at Foreningens Arbejde paa dette Omraade møder større og større Forstaaelse, og at der er Haab om, at denne Foreningsopgave vil blive støttet ved økonomisk Hjælp fra anden Side. Administrativt maa Arkivarbejdet rette sig efter de Indtægter, vi kan faa der til. Arkivarbejdets aarlige Indtægter og Udgifter er for Tiden ca. 10.000 Kr.

Foreningen har i det sidste Aar faaet ca. 1000 nye Medlemmer, og Foreningens Ledelse har den Overbevisning, efterhaanden som Slægtsgaardsforeningens Arbejde bliver kendt, vil Foreningen faa mange flere Medlemmer.

For at give Slægtsgaardsforeningens Medlemmer Meddelelse om Foreningens Virksomhed, og om Slægtsgaardsforhold m. m., udsender Foreningen Bladet »Slægtsgaarden« til sine Medlemmer, for Tiden i 5 Eksemplarer om Aaret. Det er vort Haab snarest at naa frem til 6 Blade om Aaret og i Fremtiden til endnu flere Blade.

INTET KENDSKAB TIL MODSÆTNINGSFORHOLD

En Slægtsgaard er et Hjemsted for Slægten. I Almindelighed overtager kun en Arving Slægtsgaarden, og de andre Arvinger gaar til andre Erhverv.

Som Følge heraf forstaaer Slægtsgaardsfolk ikke Spørgsmaal om Modsætningsforhold mellem Land- og Bybefolkning.

Den danske Slægtsgaardsejer elsker sit Fædreland og det Stykke Jord, som er ham betroet. Han ønsker bedst mulige — i hvert Fald taalelige — Levevilkaar for sig, Familie og Medhjælpere, men han ønsker ogsaa det samme for alle andre Borgere, hvilket Erhverv de end har.

Slægtsgaardsfolk ønsker alle gode Kræfter samlet om Skabelse af og Bevarelse af et godt og lykkeligt Danmark.

Nogle af de mange glade Mødedeltagere.

Arkiv-Beretningen

Saa vel Formandens som Bladudvalg- og Arkivformandens, Jens Jensens, nedenstaaende Beretninger modtoges med Bifald.

Jens Jensen understregede, at i 1951 havde Arkivarbejdet gaaet sin støtte og rolige Gang. Med Aarene øges Arbejdet og Interessen for Arkivet, og de enkelte Sognes Kapsler bliver mere og mere indholdsrigge. Arkivleder Hofmansen gør et stort og godt Arbejde. Jens Jensen fremhævede, at Grundlaget for Arkivet er de saakaldte smaa Undersøgelser, Udskrifter af Folketællingslisterne, for Sønderjyllands Vedkommende indført fra 1803, og for det øvrige Land nogle Aar før. Disse Undersøgelser tilstilles Medlemmerne gratis, naar de har udfyldt og indsendt Spørgeskemaerne, bortset fra saadanne, der forelaa før Hofmansens Tid, da Arkivledelsen endnu ikke var komplet. Fra og med det nævnte Aar har Arkivet naaet at faa alle Undersøgelser udsendt til Medlemmer, som har indsendt Skemaer, og skulde nu nogenlunde kunne følge med, efterhaanden som nye Medlemmer tegnes. I Fjor kom der ca. 700 nye Medlemmer (dette Tal er nu passeret), men Budgettet kan endnu kun holde til Udsendelsen af 4-500 Undersøgelser aarlig. Medlemmer, som tidligere har indsendt Skemaer, men som ikke har modtaget noget Undersøgelsesresultat, bedes indsende Skemaer igen.

Som det egentlige Arkivarbejde betegnede Jens Jensen, Soed, de saakaldte store Undersøgelser, der billigst gennemføres ved Henvendelse til Arkivar Hofmansen. Deres Antal tiltager glædeligt fra Aar til Aar. I 1951 blev de første Slægtsgaards-Diplomer udstedt til Medlemmer, hvis Slægt har ejet Gaarden i 100 Aar eller mere. Betingelsen for Udstedelse er, at en Slægtsundersøgelse, der kan godkendes af Arkivet, eller at de nødvendige Dokumentation for Data, som skal paaføres Diplomet, foreligger. Jeg henstiller til Medlemmerne at bestille Diplomer paa Basis af dokumenteret Ejerforhold i mindst 100 Aar. Et saadan Diplom i en Stue er et Udtryk for Ærbødighed og Tak til dem, der gik forud.

I 1951 har Foreningen til Arkivet ydet et Tilskud paa 6500 Kr.; Arkivregnskabet ser iøvrigt saaledes ud:

Beholdning fra 31.12.1950	225.59
Tilskud fra Foreningen	6499.92
Samlet Indtægt.....	6725.51

Udgifter i 1951:

Hofmansens Løn	4100.00
Smaa Folketællingsundersøgelser	1984.40
Kontorhold og Porto.....	458.10
Forbedring af Kartotek	120.00
Kassebeholdning pr. 31.12.1951	63.01

Balance..... 6725.51

Jens Jensen fremhævede sluttelig, at man i Talen om Arkivets Indsats og Omsætning maa indbefatte, hvad de store Undersøgelser har kostet, hvorved man kommer op paa ca. 10.000 Kr., et relativt lille Tal, men dog saa stort, at der for Tiden, som nævnt af Formanden, gøres et betydeligt Arbejde for at opnaa Tilskud andetsteds fra, hvorved Foreningens Økonomi kan aflastes kendeligt og Arkivets Kapacitet øges betydeligt.

Slægtsgaards-Bladet

Paa Bladudvalgets Vegne omtalte Jens Jensen Medlemsbladet bl. a. med disse Ord:

Som bekendt er det ikke gode Tider for Bladvirksomhed paa Grund af de høje Papirpriser og Arbejds-lønninger. Selve det bladmæssige kan ikke udføres bedre, end Redaktør Ib Paulsen udfører det. Men der er andre Vanskeligheder. Vi arbejder paa, at Bladet skulde blive et Maanedblad, ikke mindst af Hensyn til Tegning af Annoncer. Dernæst arbejder vi paa at kunne anvende bedre Papir af Hensyn til Bladets Udsende i Almindelighed, som af Hensyn til Billederne. Dette er i høj Grad et økonomisk Spørgsmaal. Bladet har ialt i 1951 for 5 Numre kostet 8802.95 Kr.

Trykning af 5 Blade.....	4657.60
Forsendelse	2335.90
Redaktionshonorar	832.60
Klicheer og Artikler.....	976.85

8802.95

Vi er alle interesseret i at mindske dette Beløb, og dette kan kun gøres ved Tegning af Annoncer. For Øjeblikket har vi en Aftale med Sekretær Holger Brahe, som tegner Medlemmer. Dog tror jeg, at den bedste Løsning vil være, om vi i denne Henseende personlig gør vor Indflydelse gældende, hver indenfor sit Omraade. Dette gælder saavel Bestyrelsen som Repræsentanter og Bladudvalg. Jeg vil haabe, vi naar et Resultat til næste Aar.

Jeg har bragt i Erfaring, at visse Medlemmer ikke modtager Bladet. Postvæsenet faar Adresserne fra Kontoret, men der kan indsnige sig Fejl. I saadanne Tilfælde maa der omgaaende reklameres overfor Postvæsenet.

Alsidig Forhandling

Gaardejer *Aage Herlevsen*, Bugge Skovgaard pr. Mariager, omtalte Emblemerne, som paa dette Aarsmøde blev baaret for første Gang, og kunde ønske sig nogle mindre »Hverdagsemler«. Videre gjorde Herlevsen sig til Talsmand for, at det ved Slægtsgaards-overdragelser betingedes i Papirerne, at Søkende skal have Forkøbsret paa Ejendommen. Taleren efterlyste Medlemsoversigter for Kredsene som Instrument til Nytegninger.

Hofjægermester *Cederfeld de Simonsen*, Erholm, nævnte Anken paa Aarsmødet i Fjor over manglende Emblemer, og redegjorde for Beslutningen om at lade udarbejde et, samt for dettes Motiv, som Konsulent Balle er Far til. Jeg anser dets Art for smuk og rigtig som Symbol for vort Arbejde, men om Emblemet skulde have været lidt større eller mindre, skal jeg lade være usagt. Vi besluttede os til at undgaa Konkurrence for at kunne faa Arbejdet fremmet, og vi synes selv, det er pænt. Betingelsen for, at en større Produktion kan iværksættes, er, at Bestillinger paa Emblemet indløber til Foreningen.

SLÆGTSGAARDE SOM AKTIESELSKABER

Revisor *Kr. Foged*, København, rejste Spørgsmaalet, hvorfor man aldrig overvejede at sikre en Gaard for Slægten ved at gøre den til Aktieselskab. Betegnelsen Aktieselskab synes at have en odiøs Klang i Slægtsgaardsfolks Øren, men det synes mig saa lige til i visse Situationer at gøre en Søn i en Slægtsgaard til Driftsleder for Familien.

Gaardejer *Chr. Riis*, Uglev, komplementerede for Emblemet, selvom det maaske er lovlig stort til Dagligbrug. Det er rart at kunne kende Slægtsgaardsfolk blandt andre, naar man kommer ud for dem, for der kan altid være noget at drøfte.

Hofjægermester *Cederfeld de Simonsen* fandt Fogeds Indlæg interessant, men henviste til et Responsum for Aar tilbage af Hrs. Graae, som i hvert Fald dengang fandt Aktieselskabsformen for Landejendomme uforeneligt med visse tekniske Krav, bl. a. Kursansættelses-Spørgsmaalet. Hofjægermesteren beklagede, at Landbrugserhvervet ikke administrativt bliver nær saa godt behandlet som Industrien, bl. a. i henlæggelsesmæssig Henseende. Slægtsgaardsejere, der arbejder paa aarhundredlangt Sigt, har Brug for at kunne oprette Fonds til Støtte for sig selv og deres Efterkommere i vanskelige Tider.

Revisor *Kr. Foged* bemærkede hertil, at Forudsætningerne for Graae's Standpunkt i sin Tid nu maa anses for væsentligt ændrede, og kunde ikke se, at der

skulde være noget i Vejen for Aktieselskab-Princippets Aktivisering i Landbruget.

Gaardejer *Godfred Leth Jensen*, Skrøbelev, skulde meget have sig frabedt Aktieselskabsordningen paa Slægtsgaarde. Det strider principielt imod min Opfattelse af Drift af en saadan Gaard, at Manden paa den slet og ret virker som Driftsbestyrer for andre. Der bliver ikke en Pibe Tobak af det Foretagende. Lad os hamre Indfaldet ned straks, saa ved vi, hvor vi har hinanden, ellers vil Begrebet Slægtsgaard alt for hurtigt gaa ganske fløjten. Hvad med Arvefølgen, som vi har snakket saa meget om i Dag?

Sagfører *M. Hesselbjerg*, Hillerød, gjorde sig til Talsmand for, at en Søkendeflok skulde kunne sikres Forkøbsret til rimelig Pris, eksempelvis Ejendomsskylden plus den skattemæssige Værdi af Besætning, Redskaber og Inventar, hvorved en Gaard kunde bevares for Slægten, dersom Uduelighed skulde bringe den i Fare.

En Klausul om, at Gaarden af andre i Søkendeflokken skal kunne overtages til en »lavere« Pris, end den Fremmede skulde kunne købe den til, indeholder, jævnfør ovennævnte Prisasættelses-Princip, en Grænse for, hvor langt en saadan Ejendom bør kunne pantsættes, nemlig ikke over Ejendomsskylden plus Skatteansættelsesbeløbet for Inventar etc. Dette vilde maaske i visse Tilfælde slet ingen Skade være till Jeg synes ikke, at der i en saadan Klausul til Støtte for Gaardens Bevarelse i Slægten kan findes noget afskrækkende. Den er jo kun den Konsekvens af den moralske Forpligtelse, der nu engang knytter sig til Videreførelsen af et Slægtsforetagende.

Kr. Foged bemærkede, at ingen Steder er der Klammeri som i Interessentselskaber. I Aktieselskaber kendes saa godt som aldrig noget tilsvarende.

Gaardejer *Aage Herlevsen* fastslog, at selvfølgelig bør der være Loft over Muligheden for Gældsstiftelse paa en Ejendom. Der maa kunne findes en Bremse for ødelæggende Belaaning af Slægtsejendomme.

Gaardejer *Karl Larsen*, Farum, oplyste, at Spørgsmaalet om Arvefølgen havde givet ham store Spekulationer, for saa vidt som han havde fem Sønner. Problemet var løst, men Aktieselskabstanken havde interesseret ham, selvom det jo nok er tvivlsomt, om Pengeinstitutterne vil belaa Aktier i Landbrugsejendomme til enhver Tid. Jo flere Børn, der er paa en Gaard, desto vanskeligere er det at finde en Løsning.

Herlevsen spurgte, om Børnene efter Faderens Død kunde tvinge en Mor til at skifte, eller om hun kunde sidde i uskiftet Bo.

Hesselbjerg: Nu er det Hustruens Ret at forblive i uskiftet Bo, medmindre hun nærer Ønske om atter at gifte sig. Det har været gældende Praksis de sidste 20—25 Aar.

PRÆCISION NØDVENDIG

Markersen: Bestyrelsen vil gerne overveje Fremstillingen ogsaa af mindre Emblemer, hvis Ønsker fremsettes derom i tilstrækkeligt stort Antal.

Konsulent *Balle*, Tommerup, fandt, at der ingen propagandistisk Symbolik var i et Mærkat af Bogstaver, men gik varmt ind for det allerede udarbejdede Embleme, som nok skulde vise sig hensigtsmæssigt.

Arkivar *P. K. Hofmansen* takkede for Samarbejdet om Arkivet, og oplyste til *Herlevsen*, der havde fundet den lille Undersøgelse for dyr, at den kostede Kr. 4.68. Ordet *Slægtsgaardsbevægelse* fordrer en Forstaaelse af Sammenhængen med svunden Tid. Skal noget saadant vurderes efter samme Maalestok som Grisepriser, bliver det hele saare vanskeligt. Taleren repeterede Forudsætningerne for Diplomudstedelse og ankede over Bevislighedernes tvivlsomme Art i alt for mange Tilfælde. Vis Omhyggelighed med Opgivelse af Data. Et Diplom skal være rigtigt. Ingen Genveje fører udenom Kendegningerne.

Markersen komplementerede Hofmansen for Arbejdet, og Herlevsen erkendte, at den lille Undersøgelse til nævnte Pris maa anses for billig. Hvad de store Undersøgelser angaar, er Hofmansens Arbejde eksklusivt. Selv aarhundredgamle Ligprædikener undgaar ikke hans Opmærksomhed.

DE 1000 NYE MEDLEMMER

Gaardejer N. Slemming, Hammelev, redegjorde for Nytegningerne i det forløbne Aar, et Resultat af Engagement af Sekretær Brahe. Denne startede med at tegne 286 nye Medlemmer i Randers Amt. Efter Opgørelse af 21. Maj d. A. er vi nu oppe paa ca. 1000 nye Medlemmer i Aarhus, Aalborg, Viborg, Randers Amter samt Sønderjylland og »Sydhavsøerne«. Slemming anmodede Medlemmerne om Bistand for Brahe, hvor han kom frem. Han arbejder med stor Interesse, men det kniber med Økonomien, hvis han overalt skal være henvist til Hotelophold etc. Jeg haaber, at Brahe vil kunne fortsætte det for Foreningen saa betydningsfulde Arbejde.

Regnskab og Valg

Efter Beretningernes Godkendelse gennemgik Revisor Kr. Foged Regnskaberne, som var trykt i Medlemsbladets Aprilnummer, samt Budgettet for det kommende Aar. Godkendtes.

Genvalgt til Hovedbestyrelsen blev med Akklamation: Jens Jensen, Soed, Jørgen Pedersen, Gislinge, N. Slemming, Hammelev, Bengt Bjergskov, Kølstrup, og Niels Larsen, Veddinge

I Stedet for afdøde Johs. Grønbeck valgtes hans Suppleant, der indtraadte i Bestyrelsen efter Grønbecks Død: Gaardejer M. Jørgensen, Krusegaard pr. Hasle.

Suppleanter blev for Slemming Gaardejer Søren Niels Sørensen, Mygind Søndergaard pr. Randers, og for Bengt Bjergskov Gaardejer Godtfred Leth Jensen, Skrøbelev, Langeland, for M. Jørgensen, Hasle, Gaardejer Harald Kaas, Bodilsker. Foged genvalgte som Revisor.

Diæterne ansattes til Rejsen plus Godtgørelse for een Dags Ophold.

Til Møn i 1953

Efter Indbydelse i Fjor, fornyet i Aar af Sognefoged J. Audun Jørgensen, Stege, valgtes, uden at andet Forslag bragtes til Drøftelse, Møn til Stedet for næste Aarsmøde.

— Hvor der er Hjerterum, er der ogsaa Husrum, erklærede Sognefoged Jørgensen.

Formanden takkede paa Forsamlingens Vegne.

Fra Deltagerne i Salling ytrede der Ønske om, at Aarsmødet i 1954 henlægges dertil.

EN INTERESSANT AFTEN

Et hyggeligt Samvær og et godt Foredrag.

EFTER REPRÆSENTANTMØDET samledes Deltagerne til Middag i Hindsgavls to Spisesale.

Hofjægermester Cederfeld de Simonsen, Erholm, som var Ordstyrer under Middagen, indledede med en Velkomsthilsen til Deltagerne ved Aftenens selskabelige Samvær og gav forskellige praktiske Oplysninger vedrørende Resten af Programmet og Søndagsudflugten. Bl. a. gav Hofjægermesteren en kort Introduktion til Besøget paa Erholm.

Man sang »Hvor Bondelandet gynger«, skrevet af Forfatteren Olaf Andersen til Musik af Tonedigteren Carl Nielsen, hvorefter Olaf Andersen talte om Røjlelandet, Vestfyn og Hindsgavl.

HINDSGAVL OG OMEGN

NATUREN HAR ØDSLET sine rigeste Gaver paa Hindsgavls Omgivelser. Men det er ingen lummer Idyl. Ejendommeligt for Stedet er en vidunderlig Forening af Friskhed og Ynde. Den rivende Strøm, der aldrig lader Bæltets Vande i Ro, gør det snævre og slyngede Farvand til et af de muntreste i Danmark. De stille, skovklædte Kyster indbyder til Drøm og Dvælen, de levende Vande taler til Frihedsfølelse og Udlængsel.

Paa dette Strøg mødes Fyn og Jylland i skøn Samstemning, man har ondt ved at skelne hvad der er det

ene og hvad det andet. Længere nordpaa er det, som Jylland har faaet Fyns Natur og Fyn Jyllands: her er det Fyn, som i Røjlehalvøen ejer de stærke, mandige Træk. Baade der og her er det naturligt at lade Tankerne gaa Millioner af Aar tilbage i Tiden; det plastiske Ler i Røjle Klint og den rødlige, jernholdige Stenart i Øksenrade Skov ved Hindsgavl stammer begge fra Tertiærtiden (»Brunkulstiden«). Senere kom Højnordens Ismasser glidende fra Sydøst og aflejrede Overfladens Dannelser. Og da det store Tøbrud satte ind for en 12—15.000 Aar siden, var det disse Egne af Fyn, der først dukkede nøgne frem af den svingende og smeltende Bræ. Det vil med andre Ord sige, at Nordvestfyn er den ældste Del af Fyn.

Hindsgavls Historie er urolig og blodig. Den gamle Slotsbanke, der ligger herude ved Stranden, har været Skuepladsen for alt, hvad der er foregaaet her indtil 1694, da Storm og Højvande ødelagde de forfaldne Bygninger. Nationalmuseet har foretaget Udgravninger, og det har vist sig, at der i Tidens Løb er rejst fire Bygninger ovenover hinanden. De fredløse siges at have afbrændt i Kongsgaarden i 1287, og deres Forbundsfælle, Kongen af Norge, mødtes her med Erik Menved i 1295 for at aftale en Vaabenstilstand, som dog kun blev kortvarig. Senere var Hindsgavl ligesom det halve Fyn, pantsat til Grev Gert. Gang efter Gang stormede Valdemar Atterdag Borgen, men forgæves, først i 1367 lykkedes det ham at vinde Hindsgavl tilbage til Kronen.

Hvil efter Forhandlingerne.

Fra 1660 er Lenenes Tid forbi. Og da det ødelagte Slot sættes til Auktion i 1695, mødte en Kældermester, Daniel Frenis, med en Regning paa 20.000 Rdl. for Vin, han havde leveret den forrige Konge, Frederik III — og det i de tunge Aar efter Svenskekrigens Hærgninger! Gælden skulde betales, og Hr. Frenis fik Slottet tilslaaet.

HINDSGAVL I DET NORDISKE SAMARBEJDE

Blandt senere Ejere er der Grund til at nævne C. H. Adeler, fordi det var ham, der i 1784 opførte den nuværende stilfulde Hovedbygning. Fra 1815 til 1921 var Hindsgavl et Stamhus for Slægten Basse Føns; 1921 gik det over til fri Ejendom, og 1922 døde Ejeren. Middelfart By købte Avlsgaarden og Skovene, men hvad med Hovedbygningen? Da opstod Tanken om at gøre Hindsgavl til et Arnested for nordisk Samarbejde; et Aktieselskab overtog Hovedbygning og Park og overdrog Ledelsen til Foreningen Norden. Ved at tages i levende Brug er en herlig Bygning sikret mod Forfald og Vanrøgt. Og den Plet, som i ældre Tider var Skuepladsen for saa mange blodige Kampe, ogsaa mellem nordiske Stammefrænder, er nu blevet en Højborg i Venskabets og Samvirkets, Fredens og Oplysningens Tjeneste.

SKABT TIL AT OMSEJLES

Fænø er som skabt til at omsejles — skøn som den er i sig selv og omgivet af Farvande med vidt forskelligt Præg. Det var derfor en god Idé, at Slægtsgaardsstævnet havde indbudt de Deltagere, som ikke agtede at overvære Aarsmødet, til en Sejlads omkring Hindsgavls vandomflydte Genbo.

Kl. 15.30 lagde Motorbaaden ud med 70 Deltagere, deriblandt mange Damer. En frisk Blæst havde været lige ved at skræmme enkelte fra at gaa om Bord, men ingen fik Grund til at angre Beslutningen. Solen skinnede uafbrudt, og de høje, skovklædte Kyster gav kendeligt Læ, undtagen paa en mindre Strækning omkring Sydhjørnet.

Med eller mod Solen? spurgte vi Baadens Fører. Imod, svarede han, og jeg skal sige Dem hvorfor. Jo, for Indsejlingen til Hindsgavl er kønnest, naar vi kommer sydfra. Vi sætter altsaa Kursen norden om Fænø. Gamle Slotsbanke hvælver sig fredfyldt og blomstrende inde paa Landsiden, og der aabner sig dybe Indkig i Kolding Fjord, med Skærbæk-Værket, Nutidens Vartegn, længst ude, og Koldinghus Slotsruin, et Stykke ægte Middelalder, helt inde i Bunden. Vi runder Fænøs skovklædte Nordhjørne og kaster et Blik paa den lille Fænøkalv med de grønne Marker og gule Skrænter, som Aar 1300 har set en norsk Konge og en dansk Hertug mødes i det store Spil om Krig og Fred.

Ned mod Fænøs søndre Hjørne slipper Skovranden, nu er det grønne, kratblomstrende Marker, der sænker sig mod Stranden. Og nu ser vi paa langs ad Bæltet helt ned til Brandsø og Aarø. Vi svinger, og et helt nyt Landskab troner frem langs den miledybe Gamborg Fjord, lave, grønne, skovbare Kyster med Fønsskovs yndefulde Odde pegende over mod den skovrige Jyllandsside. Saa dukker Teglgårds Strand og en Klynge røde Middelfarthuse frem, men paa det sidste Stykke staar atter høje Skovmure løftet over det strømmende Bælt. Og efter en Times Sejlads gik Deltagerne i Land med glade Minder om en skøn og ejendommelig Rundtur.

VORE FORFÆDRE SVEDTE PAA HINDSGAVLS BAKKER

EFTER AAKJÆRS SANG »Som dybest Brønd gir altid klarest Vand« gav Gaardejer Arnold Nielsen, Gadstrup, Oplysninger vedrørende Søndagsudflugten.

Derefter talte Gaardejer Niels Slemming, Grenaa, om den fynske Dialekt, og paa hans Forslag sang Fynboerne »Fo' ajle de smaa Blomster dæ' dov æ' te' i Aarø«.

Efter Middagen blev Kaffen serveret i Marmorsalen og Havesalen. Deltagerne nød Kaffen og Samværet i de store, smukke Lokaler, og blandt Samtalerne hørtes denne Bemærkning: »Vore Forfædre svedte paa Hindsgavls Marker under Hoveriarbejdet, men vi har i Dag taget Plads ved Bordene i Slottets gyldne Sale.«

Mange gik en Aftentur i Parken eller langs Stranden ud til den gamle Borgruin, og Aftenen sluttede med, at Olaf Andersen læste en af Thorkild Gravlunds Folketypeskildringer »Om den fynske Kvinde«. Man sang til Slut »Danmark i tusind Aar«, akkompagneret af en af Deltagerne, Frk. Sørensen, Mygind Søndergaard, Randers.

Med Tak til Foreningen »Norden« og Inspektør O. Brandt, sluttede Opholdet paa Hindsgavl. Selskabet kørte til Middelfart, hvor der samledes 35 Biler og en 30 Personers Bus. Mange flere sluttede sig senere til.

Gamle Gaarde

og skønne Egne

Aarsmødets anden Dag blev saavel i natur- som slægtskulturel Henseende en storartet Oplevelse.

A ARSMØDETS anden Dag fik et straalende Forløb. Gang paa Gang er der ved disse vigtige Møder blevet understreget, at Arbejdet for Slægtsgaardens Bevarelse er af baade praktisk og kulturel Art. Dette sidste blev ogsaa understreget ved Mødet paa Fyn, hvor den første Stræben kom til Udtryk i Forhandlingerne paa Hindsgavl og den anden i Besøget paa Slægts-ejendomme og i skønne Egne. De Kommentarer, Hofjægermester Cederfeld de Simonsen og den fine, gamle Digter Olaf Andersen fremsatte til det sete, var af overordentlig Værdi for det kulturelle Udbytte af Sagen.

Medvirkende til Andendagens fine Afvikling var Programmets Overholdelse til Punkt og Prikke.

Klokken godt ni Søndag Morgen forlod Nummerpladernes Alfabet Middelfart med Kurs mod Røjle Kirke. Gule, grønne, røde og sorte Biler snoede sig ca. 35 Tal i Tal som en skinnende Slange med mange-farvede Led gennem det frodige og majfriske Landskab. Den vilde Kørvel lyste paa Grøftekanterne, og Lillebælt blinkede mellem Vejtræerne, mens Perikonen paa Grøftekanten duvede i Forbisuset. Første Stands indtraf ved Røjle Kirke, hvor man beundrede Udsigten mod Jylland. Stedet er smukt i sig selv, dets stor-svungne Bakkers Linjer og den grønne og blaa Glitren fik mere end een til at udbrude: »Naa, ser der osse saadan ud paa Fyn! Det oplever man ikke nær saa inciterende paa Hovedvej 1.«

Slægtsgaardsejeren og Svenskerne.

Ogsaa fra Baaring Bakke, hvor Udsigten er stor, nød Selskabet det fynske Land. Afgrøderne fik milde Kommentarer. Hos Gaardejer Aage Rasmussen og Frue i Kærbyholm var mange Ting at se. Først og fremmest modtog man Indtrykket af en fremragende drevet Gaard. I det Stykke kan Naboerne, Brødrene Hansen, ogsaa notere sig for store Points, hvoraf et ikke ringe Antal falder paa Ejendommens Jerseybesætning.

Det er en god Ting ved disse Møder, at vi faar Lov at kikke lidt ind ad hinandens Vindever. Dejlige gamle Møbler, Indtrykket af dybt rodfæstet Slægstradition og Vilje til ogsaa at svare til Tidens Krav, er Værdier,

Formanden takker Brødrene Hansen.

man tager med sig. I en af Aage Rasmussens Stuer hænger en Ramme med Slægtsfotografier og dette Vers, som er gjort til Gaardfolkenes Motto:

Præl ej af Fædres Ære,
hver har blot sin.
Kan du ej spænde Buen,
er det ej din.

Dets Mening sidder midt i Pletten paa Dagenes Skydeskive. Stuer saavel som Stalde og Udlænger blev her, som i Brødrene Hansens Gaard, gennemgaaet med minutøs Nøjagtighed af den kyndige Flok. I Aage Rasmussens Ejendom boede engang en Mand ved Navn Kristen Andersen med et i en Række Henseender paaskønnelsesværdigt Temperament. Sagnet fortæl-ler, at denne vestfynske Bonde førte sin lille, private Krig med Svenskerne, da de invaderede Fyn. Nogle Gange attraperede de Kærbyholm og fandt ogsaa ind om hos Andersen, men de kom afsted igen, for han sad i Havens Træer og beskød dem med sin virkningsfulde Forlader. Ved en Lejlighed var de Svenske kommet for Skade at fjerne Mandens Ko. Det skulde de ikke have gjort! Inden de naaede op paa Hovedlande-

vejen, havde han med Kanonen aflivet Ransmændene og generhvervet det taalmodige Dyr. Sig saa ikke, at der ikke har eksisteret Fynboer med Kanter.

Efter Besøget her og paa Nabogaarden takkede Formanden, H. M. Markersen, i valgte Ord Værtsfolkene, som naturligvis deltog i Dagens øvrige Arrangementer og ogsaa senere paa Dagen var Genstand for Tak og Hyldest.

Besøget paa Erholm.

I Gribsvad Kro, hvor medbragt Mad vederfares fuld Retfærdighed og lidt til, fordi man bliver sulten af at trave rundt og se og høre, gav først Hofjægermesteren nogle praktiske Oplysninger om Godset Erholms Størrelse og Drift, om de Skove, man skulde køre igennem, hvoriblandt noget af Danmarks bedste Bøgeskov, og om de nu kultiverede Neverkær Enge. I Parentes kan bemærkes, at det saa baade meget ejendommeligt ud, da »Bilslangen« blinkede ind over Engene og i en stor Bue bed sig selv i Halen, før Turen fortsattes mod Godset.

Her blev Selskabet modtaget af Hofjægermesterinden paa Godset Erholms Hovedtrappe, og her holdt Cederfeld de Simonsen i Erholms store Sal med dejlige Møbler og Malerier et kort instruktivt Foredrag om det, man skulde se. Et af Klenodierne, som i Dagens Anledning var anbragt paa Salens mægtige Bord, var daværende Marskal Bernadottes Spisegarniture af antagelige Dimensioner. Endog de Kasser, hvori dette imponerende »Frokostsæt« transporteredes til Slagmarkerne i Napoleonstiden, opbevarer Hofjægermesteren. Hvor maa det have været besværligt at være sulten Marskal paa den Tid. Ahnebillederne, saavel som et meget smukt Portræt af den ulykkelige unge Dronning Caroline Mathilde blev beset med stor Interesse.

Digteren Olaf Andersen havde, inden man naaede Erholm, talt om Egnens særlige Karakter, om Samspillet mellem Hav og Land, som giver den danske Natur dens fornemme Kvalifikationer, og om netop dette Omraades Rymer af Bakkeland, formet i en stort bølgende Bevægelse af overordentlig Skønhed. Efter Besøget i Godsets Sal og Stuer vandrede man rundt i Parken og mellem Flokke af Faar, som udførte Plæneklipningen med græsvante »Gebisser«. Et Besøg paa Dorthebjerg Mølle understregede Olaf Andersens Ord om Landskabets Egenart og Charme.

Her som paa de to tidligere Slægtsejendomme blev Formandens Tak for Gæstfrihed understreget med kraftige Leveraab for Værterne.

Folkedans og Tak for Dagen.

Paa Vejen fra Erholm til Hjemstavnskaarden i Gummerup rullede nye Natursyn op for Deltagerne. Man passerede Erholm ny Savværk og fortsatte over Orte, Frøbjerg og Krengerup til Gummerup, hvor Hjemstavns museet fik samme grundige Behandling som Gaardene i Kærbyholm og Erholm. Man saa de gamle Bondemøbler, Redskaber og Husgeraad og gik Tur i

Omgivelserne, indtil Afgangssignalet lød for Resten af Turen mod Odense, hvor Bordene stod dækkede i Restaurant »Skoven«.

Ved Middagen fungerede Proprietær Bengt Bjergskov som Ordstyrer. Mange benyttede Lejligheden til en Tak for Dagen og Arbejdet for Slægtsgaardenes Bevarelse, og alle gjorde det prisværdigt kort. Det i Anledning af Aarsmødet trykte Sanghefte blev flittigt benyttet paa Hindsgavl, saavel som i Gribsvad Kro og »Skoven«.

Bjergskov bød velkommen til Odense, og Gaardejer Chr. Riis, Uglev, Thy, takkede Fynboerne for Gæstfrihed og Foreningen for dens Arbejde for at hævde Kulturarv og -tradition. Et Leve blev adresseret til vor udmærkede og initiativrige Formand.

H. M. Markersen kvitterede for Talen og udtalte Glæde over det inciterende, der paa Aarsmøderne ligger i Meningsyttringerne fra Medlemmernes Side. Videre rettede Formanden en Tak til Pressen for stor Velvilje, til Foreningens mange Medarbejdere, faste saavel som løse, derunder Dir. Sv. Koksang, Andelsbogtrykkeriet i Odense, samt til Digteren Olaf Andersen for hans fremragende Medvirken til disse to Dages Sukces, som til Sekretær Brahe for hans store og dygtige Arbejde. Et Leve for Festens Arrangører sluttede disse velplacerede Bemærkninger. Bjergskov, Cederfeld de Simonsen, Balle og A. Nielsen kunde i Overbevisningen om vel udført Arbejde tage imod Hyldesten.

Arkivar Hans Ellekilde hyldede Olaf Andersen som Digter og Cicerone. Ib Paulsen talte for Damerne med Udgangspunkt i et Ordsprog fra Philippinerne, og Gaardejer Chr. Jessen Reinholdt, Hellevad, gav Udtryk for Glæde over den stedse større Tilslutning til Aarsmøderne. (Forsamlingen sang efter et Leve for Danmark »Der er et yndigt Land«.)

Olaf Andersen takkede for Ellekildes smukke Ord og talte kort om de store Navne, Vestfyn i Tidens Løb havde fostret: Folkedigteren, Væveren Lars Clausen, hvis hele Produktion var seks Folkemaalsdigte, som til Gengæld kan henregnes til vor ypperste Kvalitet paa dette Omraade. Desuden Malerne Dankvart Dreyer og Jens Juel, begge fremtrædende Personligheder i dansk Malerkunst, Arbejderføreren Jens Jensen, der blev Københavns højt estimerede Overpræsident, Professor Rasmus Nielsen, et Studenterslægtleds elskede Lærer, Litteraturhistorikeren Rasmus Nyrup, vort Nationalmuseums egentlige Grundlægger, og Digteren Ambrosius Stub, den omflakkende Sanger, der døde i Elendighed som Skoleholder i Ribe.

Møn er stor nok.

Sognefoged Kristian Andersen, Ondrup ved Odder, fremsatte en versificeret Hyldest til Damerne, og Sognefoged J. Audun Jørgensen, Møn, gav Udtryk for Glæde over, at hans kønne Ø næste Aar skal være Aarsmødets Vært: »En og anden var maaske beklemmt ved Tanken om den snævre Plads i Forhold til Fyns Størrelse, men tag Jeres Sovepose med. Saa stor er i

hvert Fald Øen, at vi kan ligge ved Siden af hinanden. Ingen skal nære Frygt for at maatte bakke Bilen over Monbroen paa Hjemturen.«

Hovedbestyrelsesmedlem Ths. Thomsen, Ulstedlund, hyggede sig i en Tale paa djærv Maade med »Fænomenet« Revisor Foged, og Foged gav raat for usødet. De to klær en Fest; de har begge noget at skulle sigge paa en fornøjelig Maade.

Gaardejer Anker Sørensen, Møn, takkede for Besøget i Kærbyholm og paa Erholm og erindrede om Formandens Ord om, at der i Foreningen i høj Grad er Plads for Folk fra saavel store som smaa Landbrug. Det er det, der gør Arbejdet virkningsfuldt.

Arkivar Hofmansen gav Udtryk for Glæde over Samarbejdet paa egne saavel som sine Medarbejderes Vegne og for opmuntrende Breve fra Slægtsgaardsfolk. Den Tillid, man viser mig, skal blive vel nyttet. Hav blot lidt Taalmodighed. Arbejdet er stort, men vi slider i det.

Folkedansere dansede gamle Danse fra Sjælland, Fyn, Taasinge, Ærø, Møn og andre Egne af Landet og modtog stort Bifald. Det var en glimrende Opvisning i Pagt med Foreningens Stræben og Maal: at knytte Fortid til Nutid i en levende Organisme.

Dagen sluttede med endnu et Par hyggelige Timer i fornøjeligt Samvær.

I. P.

Fra Besøget paa Erholm.

Sønderjydsk Slægtsgaard

i Radioen

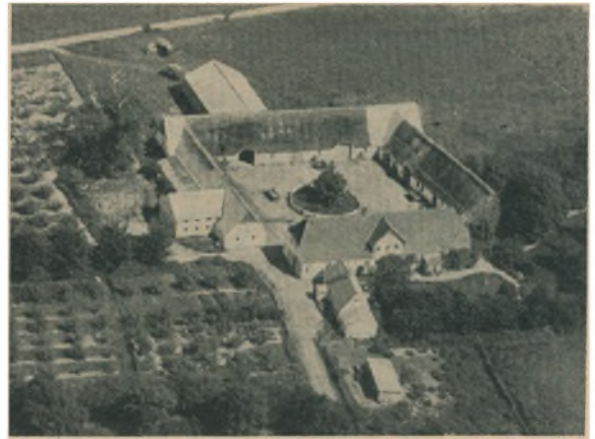
TORS DAG AFTEN DEN 15. MAJ bragte Radioen ved Redaktør Ole Kühnel en Reportage kaldet »Sønderjydske Frigaarde. Besøg paa gamle Slægtsgaarde ved Halk«. Den vellykkede Udsendelse formede sig som en Omtale af de gamle Frigaarde Medsted, Beierholm og Langmose i Halk Sogn i Forbindelse med et særdeles interessant Besøg paa Slægtsgaardsforeningens Næstformand Gaardejer Jens Jensens gamle Slægtsgaard i Soed paa Haderslev Næs.. Reportagen har sikkert vakt Interesse for Slægtsgaardsbevægelsen i vide Kredse, hvilket da ogsaa Dagspressens Omtale synes at bekræfte. Udsendelsen førte i Fantasien Lytterne ind paa Slægtsgaardens store Gaardsplads med de omkringliggende mere eller mindre sommertomme Udbygninger, mellem

hvilke muntre Svaler slog deres Sløjfer i Luften. Det fritliggende og særdeles rummelige Stuehus, der har 16 Vinduer og en pompøs Indgangsdør mod Gaardspladsen, og som ligger mellem Haven og en stor Frugtplantage, blev beskrevet for Lytterne, inden Gaardejer Jens Jensen fik Ordet og forklarede, at en Frigaard oprindeligt var en Gaard, der af Landsherren havde faaet tilstaaet visse Privilegier mod til Gengæld at gøre samme andre Tjenester. At Frigaardenes Antal havde været forholdsvis større i Sønderjylland end i andre Landsdele, mente Gaardejer Jens Jensen, skyldtes den Omstændighed, at Kongerne ved at give omtalte Privilegier havde villet knytte de betydende Slægter i Sønderjylland til sig for bl. a. derved at modarbejde Landsdelens Fortyskning.

Nu eksisterer Begrebet Frigaard ikke mere, men takket være Slægtsgaardsbevægelsens Virksomhed er til Gengæld Begrebet Slægtsgaard kommet frem. Betydningen af Slægtsgaardenes Bevarelse ligger for en stor Del i, at disse ved at værne om de gamle danske Traditioner i høj Grad har været med til og stadigvæk er med til at bevare vort Lands nationale Værdier.

PRÆSTEN I KLÆDESKABET

Det meddeltes, at Gaardejer Jens Jensens Gaard, for saavidt som det foreliggende Kildemateriale har kunnet give Oplysninger til den Gaardhistorie, der i 1951 blev udført af Slægtsgaardsarkivet, uden Tvivl har været i Slægtens Besiddelse fra det 15. Aarhundrede og rimeligvis endnu længere tilbage i Tiden. Gaarden er den af alle de Slægtsgaarde, hvis Historie Slægtsgaardsarkivet hidtil har behandlet til Bunds, der længst har været i en og samme Slægts Varetagt. I Stuehusets mægtige Forstue blev Lytternes Fantasi konfronteret med en Række Billeder af Gaardejer Jens Jensens Ahner samt det af Slægtsgaardsarkivet udførte Slægtsgaardsdiplom med den tankevækkende Sentens: »Din egen Dag er kort, men Slægtens lang, læg Øret ydmygt til dens Rod forneden.« Ahnerækken gaar tilbage til »Jepp Pethersson i Soodh«, der

Slægtsgaarden i Soed.

den 7. November 1468 som Sendemand var til Stede paa Haderslev Herredsting. Paa hver Side af Forstuens Indgangsdør staar en tung Standkiste, og Bagvæggen prydes af et mægtigt Skab fra 1820.

Engang, da Sognets Præst ved et stort Gilde paa Gaarden havde faaet lidt rigeligt af de vaade Varer og skulde forrette et uopsætteligt Ærinde, trinede han ved en Fejltagelse ind i Skabet. Da han atter kom ud, spurgte man ham: »Var det mørkt, Hr. Pastor?«, hvortil han svarede: »Der var aldrig en Stjerne paa Himlen«.

Tidligere fandtes i Stuehuset en stor Sal, hvor der kunde dækkes op til 100 Mennesker, men den var dog alt for lille ved Gaardejer Jens Jensens Bedstefader, Sognefoged Jens Jensens Begravelse i 1898, da der var over 1000 Mennesker til Frokost, saa man foruden i Salen ogsaa maatte dække op i Port og Lade. Denne megen Rummelighed i de sønderjydske Gaarde havde ikke blot sin Betydning, naar Livets og Dødens Højtider fandt Sted, men var ogsaa til stor Gavn for de danske Forsamlinger i den tyske Tid efter 1864, naar alle offentlige Lokaler, saasom Forsamlingshuse og Krostuer, af Myndighederne blev lukket for Danskerne. Her mødtes man med ligesindede, tolkede Hjertets Følelser paa Modersmaalet og sang de nationale Sange, der var til saa megen Opmuntring i de trange Dage.

Som et Kuriosum omtales Husets endnu bevarede gamle, brede Ligdør. En saadan fandtes i ældre Tid i de fleste sønderjydske Gaarde, og den blev kun brugt, naar et Lig skulde bæres ud.

MAN HANDLER IKKE MED SLÆGTENS MINDER

I Reportagen kom Gaardejer Jens Jensen ind paa den gamle Tid, da man paa Gaarden selv vævede Tøj og syede Klæder, støbte Lys, kogte Sæbe og bryggede Øl. Nu er hele Tilværelsen anderledes, hvad f. Eks. Traktorerne udenfor og

Et Epos om den danske Landmand

Fridlev Skrubbeltrang

DA STAAR EN NY TIDS BONDE

Landbrug og Landbokaar
siden 1860'erne

»Man oplever Bondens Forvandling gennem denne Bog. Han, der før drog Foden saa tungt efter sig, han staar frem som Højskolebonde og Andelsbonde, en helt ny Mand«.

»Landet«.

Kr. 6,50 - indb. kr. 14,50

DET DANSKE FORLAG

København V.

Centralvarmeanlægget indenfor er et Vidnesbyrd om. Jens Jensen og hans Hustru, Marie Cecilie Kjær, har endnu ikke afstaaet Gaarden, men efter en ulykkelig Hændelse for nogle Aar siden, da Jens Jensen fik sit ene Ben beskadiget i et Tærskværk, overdrog han dens daglige Drift til Datteren Kirsten Jensen og dennes Mand Valdemar Nielsen. Paa et Spørgsmaal om Gaardejer Jens Jensen kunde tænke sig at sælge Gaarden til en fremmed, svarede han, at det kunde han ikke. Man handler ikke med Slægtens Minder. Han betragter sig selv som et enkelt Led i Slæg-

tens lange Kæde paa Gaarden, og han vilde ikke bryde denne Kæde. Gaarden havde givet ham og hans Slægt det fornødne i 500 Aar, og Penge havde han ingen Tiltro til. Det var hans Haab, at man gennem Slægtsgaardsforeningens Virksomhed kunde faa de unge til at forstaa, hvor stor en Betydning Bevarelsen af de gamle Slægtsgaarde i Slægtens Eje har saavel for dem selv som for Fædrelandet.
P. K. H.

ANNONCEPRISER:

1/2 Side.....	100 Kr.	1/2 Side.....	55 Kr.
1/4 Side.....	30 Kr.	1/8 Side.....	20 Kr.
1/10 Side.....	10 Kr.	(dog kun for Skoleannoncer).	

Priserne gælder pr. Gang for Seks-Ganges Annoncering.

For Een-Gangs Annoncering tillægges 10 pCt.

Annonceekspedition: Bladets Kontor i København.

Vejen til selvforsyning med linnedvarer...

HJEMMEINDUSTRI - STORINDUSTRI

Arbejdet fra avl og ruskning til den smukke færdige hørvarer skabte den danske bondestands selvforsyning med uforgængelige linnedvarer, der gik i arv fra slægtled til slægtled... i dag sender man den avlede hør til

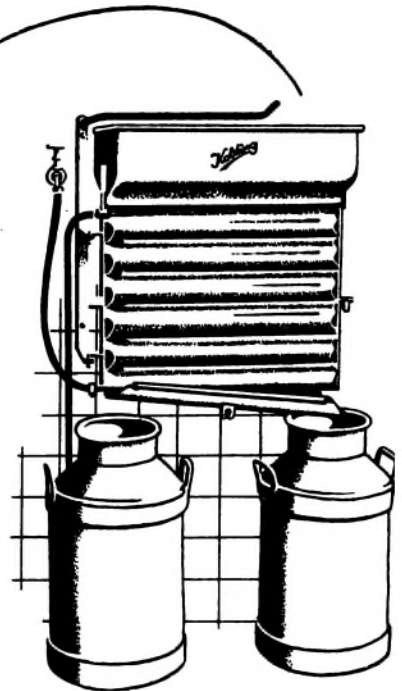
AKTIESELSKABET
HØRFABRIKEN I TOMMERUP

Kontrakt paa avl

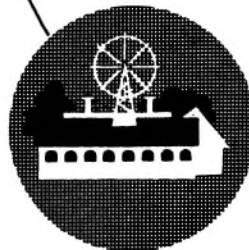
og behandling af dugrødet straa fra mindre arealer (dog mindst 2 skp. ld.) og urødet straa fra større arealer kan endnu faas. Frøbestillingseddell og dyrkningsvejledning medsendes.

MÆLKEKØLEREN

KOLD
HØRLEIR
HJEMME
I EN
GAARD
AF I
IDAG

Mælkekøleren KOLD holder mælken i 1. klasse og er uundværlig i et moderne landbrug.

- ★ KOLD er let at rengøre.
- ★ KOLD koster intet i vedligeholdelse
- ★ KOLD har kølelegeme i rustfrit stål.
- ★ Mælkejungerne kan skiftes uden spild efterhånden som de fyldes.
- ★ Levering fra lager

DE DANSKE MEJERIERS MASKINFABRIK

Kolding

A-M-B-A

Tell. 2036

FÆRGEN - AARØSUND-ASSEMS

*Mest centrale, smukkeste og billigste Rute mellem
Fyn og Sønderjylland.
Ang. Sejltider se Rejselisten.*

Slægtsgaardsejere

benytter stadig

**Sparekassen
for Haderslev Byes Omegn**

Gravene — HJØRNET — Nørregade

Stiftet 1856

1 9 0 2

1. JULI

1 9 5 2

*Andelsbogtrykkeriet
i Odense*

Slægtsgaards-Kontoret

er paa Grund af Sommerferie
lukket fra Mandag d. 30. Juni
til Lørdag d. 19. Juli, begge
Dage incl.

Slægtsgaardsejere!

Sikker Dem mod Haglskade
gennem

Hagelskedeforsikringselskabet af 1910

Store Torv 5 . Aarhus

Slægtsgaardsejere!

Tegn Deres Forsikring
mod Stormskade i

Dansk Forsikringsforening mod Stormskade

Store Torv 5 . Aarhus

Østifternes Land-Hypothekforening

Gyldenløvesgade 3

KØBENHAVN V

yder uopsigelige 2. Prioritetslaan i Landejendomme
og Beboelsesejendomme paa Landet i Østifterne